

LIDIA

POVESTEA PRIMILOR CREȘTINI
DIN EUROPA

ISBN 978-630-6563-00-5

Florence Morse Kingsley

Paul: a Herald of the Cross

Traducător/ Bogdan Buzdugan

Redactor/ Nina Bercan

Lector/ Aniela Târnuță

Corector/ Cosmin Istodor

Ilustrație copertă/ Ștefan Georgescu

Layout/ Andreea Mihaiu

Dtp/ Mihăiță Stroe

Editura Predania/ București

prietenii-predania.ro

Distribuție/ Supergraph

0728 303 566

FLORENCE MORSE KINGSLEY

LIDIA

POVEȘTEA PRIMILOR CREȘTINI
DIN EUROPA

TRADUCĂTOR — BOGDAN BUZDUGAN

PREȘANIA

CAPITOLUL XXI

O EPISTOLĂ

„Lucius din Cirene și Simeon, iudeu din Antiohia, către toți cei ce cred în Iisus Hristos și locuiesc în Ierusalim. Pace vă trimit vouă, însăși pacea Învățătorului, pe care El o dăruiește din belșug tuturor celor iubiți ai Săi.

Cunoscut să vă fie tuturor, fraților, că după moartea aceluia drept și mare sfânt, numit Ștefan, crezând noi de cuviință să nu mai rămânem în Ierusalim, am mers și am căutat pacea în părțile Siriei în care locuim acum. Știți, de altfel, prea bine cum am fost alungați din Sfânta Cetate, mânați de ascuțișul sabiei pentru credința noastră în numele Celui Răstignit.

După multă pribegie și nenumărate suferințe, am venit în cele din urmă în acest loc, abătuți – cu adevărat – dar nu și dați uitării, căci Domnul a fost în tot timpul cu noi potrivit făgăduinței Sale. Și ajunși aici, ne-am adus unul

altuia mângâiere prin aducerea aminte a celor întâmplate în Ierusalim, chiar și a morții și învierii Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care și avem noi toată această nădejde, plină de slavă, că atunci când suferințele acestei vieți vor trece, ne vom bucura de altă viață, petrecând vecinic în prezența Lui, a Celui ce ne-a răscumpărat din păcat. Și văzând noi de jur împrejurul nostru oameni zidiți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, ca și noi, care încă trăiesc ca dobitoacele și mor întru tocmai, inimile ni s-au aprins de un foc atât de puternic, încât n-am putut decât să le vorbim și lor de Cel Care a spus: Veniți la mine toți cei osteniți și împovărați și Eu vă voi odihni pe voi, neuitând, fraților, că Domnul înălțându-Se la Cer, ne-a poruncit să-I fim martori în Ierusalim și în toată Iudeea, în Samaria și până la marginea pământului. Și vorbind neamurilor în numele lui Iisus Hristos, mulți dintre păgâni s-au întors la Domnul cu mare bucurie, căci puterea lui Dumnezeu era cu noi.

Și acum, fraților, vă rugăm, trimiteți-i cât mai degrabă pe cei rânduiți să ajute nouă, căci lucrarea e prea mare s-o purtăm doar noi.”

— Ați auzit ce ne spune această epistolă, zise Iacov, lăsând deoparte pergamentul și privind în jurul lui. Ce părere aveți de cele scrise aici? Se cuvine oare ca mântuirea dată de Domnul nostru să fie aruncată ca mărgăritarele înaintea porcilor, în mijlocul unui neam

spurcat și neascultător? Prin urmare, e drept ca noi, cei ce suntem curați și sfinți, dăruți de la Dumnezeu cu puterea desăvârșirii în orice cuvânt și faptă bună, să ne însoțim cu cei netăiați împrejur, care mănâncă animale necurate, cu cei idolatri, mincinoși, adulteri și ucigași? Dacă am fost prizoniți până la moarte trăind drept și ținând Legea lui Moise, oare ce credeți că se va întâmpla cu noi dacă surpăm zidul pe care Dumnezeu l-a pus odinioară ca să-i osebească pe cei aleși de cei blestemați?

— Cum rămâne, însă, cu vedenia pe care Domnul S-a milostivit să mi-o arate în Joppa? zise atunci Petru cu toată ființa. Ce-ați spune ca cele patru colțuri ale feței mari de pânză să fie cele patru colțuri ale pământului, iar dobitoacele cu patru picioare, animalele sălbatice, târâtoarele și toate paserile cele necurate din ea să fie neamurile pământului? Fără îndoială că dacă Dumnezeu a spus că sunt curate, nu e al nostru să le numim necurate!

— Vă rog, fraților, spuse un bărbat pe nume Eleazar, care fusese înainte fariseu neînduplecat în cele ale Legii, să priviți această problemă cu toată seriozitatea, căci văd limpede că urmările sale vor fi uriașe și vor aduce o mare schimbare. Domnul și Învățătorul nostru ne-a poruncit, într-adevăr, să fim martori, la toate neamurile, ai adevărului mântuirii Sale, dar în

care neam nu găsim oare o mulțime de aleși ai lui Israil, răzlețiți de turmă, flămânzind și însetoșând de vestea plină de bucurie pe care doar noi le-o putem aduce. Dacă propovăduim Evanghelia doar iudeilor din mijlocul neamurilor în care pot fi aceștia găsiți, oare nu e asta o lucrare măreață? Nu va fi, așadar, nevoie de toată însuflețirea și răbdarea de care suntem noi în stare? Oare nu știți că sunt o mulțime de iudei și în Antiohia? Cum se face atunci că frații noștri vorbesc elinilor, care dacă au o viață nefericită și pier deznădăduiți e doar ca să se arate mânia lui Iahve cu ei, pe care El a spus că o va trimite asupra fiilor neascultării... O, da! Și așa va fi până la sfârșit! Dacă noi, așadar, îi primim acum în mijlocul nostru pe acești câini de păgâni, vom ajunge să fim cu toții necurați, și cel ales pe bună dreptate ne va urî și nu ne va mai da ascultare.

— Dar ce spuneți, fraților, strigă Petru, că iată și asupra lui Cornelius și a casei sale s-a revărsat Duhul lui Dumnezeu, în așa mare măsură că au vorbit în limbi, proslăvind pe Dumnezeu? Dacă toate aceste neamuri vor primi botezul Duhului trimis de Sus, din Ceruri, nu vor mai fi străini față de noi, ci fii ai lui Dumnezeu, prin urmare frații noștri într-o credință.

— Tot ce-am spus rămâne la fel de adevărat, spuse cu îndărătnicie Eleazar. Trebuie, de fapt, să alegem între Israil și neamurile păgâne, care au fost urâte de Iahve

de pe vremea părinților noștri, și prorocii noștri aduc mărturie pentru asta. Poate oare Dumnezeu nostru să Se schimbe? Cel despre care e scris că ieri și azi și în veci este Același?

— *Îndurat și milostiv este Domnul, spuse cu blândețe Varnava, îndelung-răbdător și mult-milostiv. Nu până în sfârșit se va iuți, nici în veac se va mânia. Și, mai mult de-atât, nu uitați că Israil și-a îndepărtat Mântuitorul și n-a primit mărturia noastră despre Învierea Sa pe motiv că e o hulă și o necinste. Din fericire, inima Tatălui a ieșit în întâmpinarea neamurilor risipitoare ce se împărăștie în tot felul de ținuturi îndepărtate și tremură, și înfometează acum așa de tare, încât sunt gata să ceară pâinea vieții din mâna lui Dumnezeu, Care n-a dat nici odinioară piatră copilului flămând. Lăsați-mă pe mine, rogu-vă, să mă duc să văd la fața locului despre ce este vorba!*

Și au trimis pe Varnava până la Antiohia. Acesta, sosind și văzând harul lui Dumnezeu, s-a bucurat și îndemna pe toți să rămână în Domnul, cu inimă statornică. Căci era bărbat bun și plin de Duh Sfânt și de credință. Și s-a adăugat Domnului mulțime multă. Și a plecat apoi Varnava la Tars, ca să-l caute pe Saul.

CAPITOLUL XXII

UN LUNTRAȘ DIN ANTIOHIA

— În regatul lui Antioh, regele Siriei, începu bărbatul ce vâslea ducând cu barca cei doi străini, s-a întâmplat într-o zi ca un dușman să treacă pe furiș peste fruntariile țării. Dușmanul veni pe mare, într-o amărâtă de corăbioară egipteană. Nimeni nu îl văzu acostând la țărm, nimeni nu îl auzi năpustindu-se repede ca un fur, purtat pe aripile vântului, în ținutul nostru, însă pe oriunde trecea în urma sa venea și îngerul morții, strângând în brațe mormane mari de vieți. După o vreme, auzi și regele Antioh de venirea acestui dușman și de tot prăpădul, dar nu făcu decât să sloboadă un răs puternic, vânturându-și barba cea bogată.

— Ce-mi pasă mie, zise plin de dispreț, de un asemenea dușman? Lasă-l să-și umple, după plăcere, pânțelele cu stârvurile robilor mei, căci iată îngerul cel aducător de prunci tot ține sârmanilor larg deschise porțile vieții și deja s-au făcut mult prea mulți.

Dar apoi dușmanul lovi oastea regelui, și într-o singură zi se stinseră o mie de soldați. Atunci lui Antioh nu-i mai veni să râdă, se sfătui în schimb cu cititorii în stele, aducând degrabă ofrande zeilor. A doua zi, o altă mie trecură Styxul alăturându-se celei dintâi mii, și același lucru se întâmplă și a treia zi și, apoi în toate zilele care urmau. Se auzi apoi ridicându-se un strigăt în cetate, un țipăt cumplit de jale care purtat fiind de șuvoiul vastului fluviu Orontes, răzbătu până la urechile regelui iubitor de sine, până în palatul său de pe insulă.

— Ne-a lovit ciurma! Ne-a lovit ciurma!

Și, astfel, în doar câteva zile oamenii se duseră cu sutele și miile, ajungându-se ca morții să zacă neîngropați pe stradă.

— Voi da din aurul vistieriei mele – gemu Antioh când cineva îi zise, cu răsufierea întretăiată, că molima trecuse apa și îi răpuse primul său născut chiar în brațele mamei sale – zece mii de talanți omului care va reuși să-i îmblânzească pe zei, ca moartea să se oprească din secerișul său în acest pământ.

Și zicând asta, porunci să se dea de veste în toată țara.

La trei zile după scrierea ucazului regelui, în fața lui se arătă un bătrân, peste măsură de gârbov și plin tot de zbârcituri. Și plecându-se dinaintea regelui, îi spuse:

— O, rege, să trăiești de-a pururi! Ești acum mâhnit și cuprins de teamă din pricina acestui vrăjmaș ce-a

venit asupra ta, umplându-și pânțele nu doar cu stârvurile robilor tăi, dar și cu carnea celor avuți și puternici, necruțând nici măcar carne din carnea ta! Fă acum bine și dă cei zece mii de talanți la zece bărbați înțelepți și cinstiți, care să curețe pe de-a întregul cetatea, alungând din fruntariile ei moartea și înlăturând toată spurcăciunea. Spune-le, de asemenea, să adune în grămezi toate paturile celor ce-au murit, hainele și toate lucrurile acestora, ca apoi să le ardă, iar cenușa rămasă să o arunce în fluviu. Să dea apoi tuturor celor înfometați câte o porție cu mâncare din cea mai bună din casele tale regale. Toate acestea să fie făcute în șapte zile și atunci ciuma se va opri.

Și spunând aceste cuvinte, bătrânul se îndepărtă și nimeni nu-l mai văzu, în afară de o femeie care îl zărise plecând cu o barcă.

— L-am văzut ducându-se încolo, zise ea, arătând în josul apei, și barba-i lungă s-a risipit deodată, răspândindu-se și luând apoi forma unei pâcle albe care l-a ascuns repede privirii mele.

Antioh a făcut de îndată tot ce-i poruncise bătrânul straniu și cu adevărat se întâmplă totul într-o clipă. Odată ce întreaga cetate fu curățată de toate hoiturile și de necurăție, și flămânzii fură îndestulați zi de zi cu cea mai bună mâncare gătită în casele regale, ciuma se opri, și Antioh se umplu de bucurie.

— Aduceți la mine meșteri dibaci la cioplit în piatră, porunci el, să urce în muntele ce tronează peste cetate și să făurească din piscul său un chip de bătrân, căci sfaturile aceluia bătrân ne-au mântuit pe toți din moarte. Cred, pe sufletul meu și al tatălui meu, că cel ce ne-a cercetat în marea noastră tulburare n-a fost un muritor, ci însuși Charon, care trece cu barca sufletele celor răposați peste râul rece ce desparte tărâmul celor vii de tărâmul celor adormiți; și pentru că era, tocmai, obosit de purtat cu luntrea sa atâta amar de lume, a venit la noi și ne-a povățuit atât de bine.

Și au meșteșugit ei creasta numită Silpius ca să aducă cât mai bine cu un bătrân, care poartă o coroană pe creștet, și această arătare se numește până în ziua de astăzi Charonium.

Luntrașul cel limbut se opri din vorbit, și străinii își ridicară privirea către creasta Silpius, care era chiar în dreptul cotiturii fluviului, întorcându-și către ei profilul aspru, brăzdat de furtunile ce-i suflaseră năprasnic în față mai mult de două veacuri.

— Și regele a făcut, iată, după placul său, zise încet unul dintre străini. S-a ridicat și s-a semețit împotriva Dumnezeului dumnezeilor, dar ceea ce era hotărnicit s-a întâmplat oricum, căci i-a venit și lui sfârșitul și n-a fost nimeni să-i vină în ajutor.¹

¹ Daniil 11, 36-45.

— A, știi și tu povestea? replică luntrașul mirat. E, într-adevăr, o poveste veche, adăugă el în apărarea sa, umblând pe buzele oricărui locuitor din cetate.

Străinul își opri privirea scrutătoare asupra chipului omului și îi răspunse:

— Nu e fiu al lui Avraam să nu știe povestea lui Antioh, căci înainte ca acesta să fi intrat în istorie, a fost scrisă de fapt de mâna prorocului nostru Daniil.

— Sunteți iudei! strigă luntrașul, lăsându-și barca în voia valurilor în timp ce-și muta, cu uluire, privirea de la un străin la altul. Și atunci cum mi-ați dat să beau din poculul vostru și apoi să îmbuc din prânzul vostru? Nu-mi sunt cu totul necunoscute obiceiurile voastre, căci acolo e puzderie de iudei, continuă el ridicând din umeri și arătând cu mâna în direcția cetății ce se înălța în depărtare. Și vă jur pe marele Charon că oricare dintre ei ar sta și ar privi la oricine, de alt neam fiind, cum moare de foame și sete dinaintea sa, și tot nu i-ar da nimic de băut sau de mâncat.

— Nu se poate! Ne nedreptățești! zise pe un ton grav al doilea străin. Trebuie să fie în Antiohia și iudei milostivi față de toți oamenii. Ascultă, bunule luntraș! Și eu am auzit această poveste a ciumei și sunt unii care zic că cel ce s-a arătat regelui nu era nimeni altul decât un simplu bătrân iudeu, care se sălășluise în pustie, nu departe de Antiohia, ca să se poată dărui cu totul rugăciunii și

postului și să mijlocească pentru poporul său chinuit. Și auzind el de molima ce domnea peste cetate, a venit atunci între zidurile sale ca să ajute și el cum poate celor aflați în suferință. Toate sfaturile pe care le-a dat regelui au fost, de fapt, în acord cu legile iudeilor, legi pe care și ei, la rândul lor, le-au primit pe vremuri de la Dumnezeu. Cât despre Antioh, se zice că aflând apoi toate acestea, le-a redat iudeilor din Antiohia vasele din bronz pe care le furase la prădarea Templului din Ierusalim². Simțea că Dumnezeu iudeilor e mare și puternic și îi era frică de judecata abătută asupra lor în chip de molimă. Dar cu toate astea, regele s-a dedat apoi din nou la idolatrie, la tot felul de lucruri necurate și pline de răutate, așa că Dumnezeu i-a curmat deodată firul vieții, în al douăzeci-lea an al domniei sale, așa cum fusese profetit de proroc.

Elinul scuipe în palme și începu să dea din nou cu putere din vâsle.

— Se prea poate să fie adevărat ce zici, spuse el cu un aer indiferent, dar eu oricum nu sunt decât un păgân, cum ne numesc pe noi câinii de iudei, – domniile voastre nefiind puse la socoteală – și rămân credincios în slujirea zeilor mei și a zeilor părinților mei, căci alți zei nici nu cunosc.

— Crezi, însă, că-ți cunoști cu adevărat dumnezeul, prietene? îi spuse străinul, aplecându-se către el și

² Iosif Flavius, *Antichități iudaice*.

privind hotărât la chipul luntrașului. Spune-mi ce fel de dumnezeu cinstești și cum îi aduci cinstire? Ce face el pentru tine în această viață și ce va face apoi pentru tine, când trupul tău va fi dat pierii? Și apoi am să-ți vorbesc și eu de Dumnezeul Cel Viu, care nu doar mântuiește oamenii din răutatea acestei lumi, dar poate și scula din morți pe cei ce cred în El.

Elinul rămase zgâindu-se la fața celui ce-i pusese întrebarea, și ochii săi negri luminoși se umplură de uimire; dându-și apoi pe spate capul său cărlionțat, începu a râde în hohote:

— Pe lângă că ești iudeu, mai ești și țicnit! zise el, când își reveni din răs. Când o să tragem la țarm, să veniți cu mine în crângul lui Daphne,³ și o să vă arăt ce fel de zeu cinstesc și în ce fel îl cinstesc... E de ajuns să fii tânăr și voios. Când trupul meu va fi pierit, nu-mi mai pasă câtuși de puțin ce-o să fie cu mine și oricum până la moarte mai e destulă cale de bătut.

Izbucni apoi într-o cântare plină de măscări, privind-i pieziș pe cei doi străini, care rămaseră cu ochii ațintiți, abătuți întrucâtva, asupra cetății care acum era aproape.

³ Daphne (dafinul) era un crâng și, în același timp, un sanctuar al lui Apollo, ridicat de Seleucus Nicator, întemeietorul Antiohiei. Aici era un templu mareț și o statuie a zeului, locul fiind vestit pentru deosebita sa frumusețe și nenumăratele vicii ce infloreau nestingherite în umbra răcoroasă a crângului.

— Pe Apollo, bombăni el ca pentru sine, trebuie neapărat să-i îndulcesc puțin înainte să mă despart de ei, căci altfel o să mă usture punga. Antiohia e un loc vesel, bunii mei domni, spuse apoi cu voce tare, pe un ton împăciuitor. Nici măcar Roma însăși sau Alexandria nu-ți pot face șederea mai frumoasă... și eu le-am văzut pe amândouă. Dacă nu sunteți iudei din aceia prea stricti, cinstiții mei patroni, – cum mi-am și dat eu seama din bunăvoința ce-ați arătat-o unui umil luntraș – vă puteți bucura aici, într-o singură săptămână, de toate plăcerile lumii. Ascultați la mine, adăugă el încălzit de propriile sale cuvinte, puteți avea parte de curse, jocuri, dansuri, procesiuni, festivaluri, spectacole de magie și vrăjitorie, tot felul de piese și reprezentații. Cât despre dumnezeii de care spuneți, sălașul lor e în crângul lui Dafne de acolo, un paradis al plăcerilor, după cum veți și vedea în scurt timp, căci...

— Oprește-te! îi curmă vorba cu un gest autoritar cel mai bătrân dintre cei doi bărbați. Poți să ne lași acum la țărâm, vom intra pe jos în cetate. Dacă vrei să știi cu ce treabă am venit aici, în Antiohia, adăugă acesta cu un zâmbet trist, vino diseară pe ulița Singon, și o să afli dacă o să-i cauți cu grijă pe Saul din Tars și Varnava din Ierusalim.

— Pe Apollo, pe lângă că sunt iudei, mai sunt și nebuni! își zise luntrașul, privind către cei doi bărbați care acum se îndepărtau.

Zornăi apoi bănuții din palmă. „Cine știe, poate că sunt vrăjitori... Ah, asta era! Nu ești prost deloc, Onesimus. Am să mă duc și eu pe strada asta, Singon, ca să-i văd, și mi-or spune și mie ce trebuie să fac să reușesc a mă feri de stăpânul meu.” Și sărind în barcă, o lăsa în voia valurilor, începând un cântec melodios tare spurcat, care era pe atunci la modă în cetatea Antiohiei.

Onesimus nu se duse, însă, seara pe strada Singon – înainte să fi venit fluxul unei noi zile, îi uitase deja pe cei doi străini și tot ceea ce-i spusese aceștia. Cât despre vrăjitori și prezicători, cetatea nu ducea lipsă de ei, puteai da de ei în orice cârciumă. Pentru un dinar, aflai și ce-o să se întâmple cu tine a doua zi, în ce să-ți bagi banii să-i înmulțești de două ori repede, și dacă doamna ta e cinstită cu tine sau nu. Erau apoi farmece, poțiuni și inele magice ce lucrau în mod minunat – toate acestea puteau fi găsite la tot felul de prețuri și în orice fel de scop, astfel că pentru o mână de bănuți de aramă oricine se putea înzestra cu *arme* menite să-l apere de orișice eveniment neprevăzut din viață. Iar dacă vrăjitorii, prezicătorii și magicienii se înmulțeau în Antiohia ca roiurile de muște bătăitoare la soare, la fel se îngroșau și rândurile neguțătorilor din dughe-nele întunecate, cu cetele lor de hoți pricepuți, ucigași trecuți prin ciur și dârmon, și otrăvitori iscusiți, care erau văzuți de patronii lor ca cei mai potriviți oameni

în soluționarea problemelor disperate ce se iveau zilnic în vesela Antiohie. La pachet venea, desigur, și o armată întregă de muzicanți ambulanti, șarlatani de tot felul, samsari, dansatoare și acrobați, care își practica de zor meseria cât era ziulica de mare ca să mulțumească mulțimea de căutători plictisiți de plăceri ce veneau din toate seminițele pământului, curgând neîncetat în valuri de dezmăț pe toate ulițele orașului.

Grecul nostru, Onesimus, ajunsese să-și cunoască bine Antiohia, trăia aici de mai bine de un an. Unde trăise până atunci și cum fusese înainte viața sa nu privea, din câte se pare, pe nimeni altcineva, în afară de însuși Onesimus. Viața era acum pentru el o vacanță prelungită, lua ușor fiece plăcere, fără a lăsa loc vreunei amintiri neplăcute ce-ar fi putut zăbovi în minte. Banii pentru micile sale nevoi îi procura ușor în nenumărate feluri, căci era un om iscusit și putea cu aceeași ușurință cânta oricând din gură ceva, zdrăngăni la o liră, istorisi cine știe ce mit sau vâsli. Nu pizmuia pe nimeni, nici măcar pe nobilii ce locuiau în vile cu marmură frumoasă, înconjurate de grădini și crânguri și cu siguranță nu-i pizmuia pe demnitarii veșnic încruntați ce obișnuiau să-și mâne carele împodobite pe străzile din centrul orașului, al căror aer trufaș și plin de importanță simpaticul grec reușea să-l imite nemaipomenit de bine, spre marele amuzament al unora din tovarășii săi de petrecere.

Toată lumea era de acord că Onesimus e un băiat de treabă, isteț și cutezător, slobod la limbă, la răs și la bani. Pășind adesea țațoș pe stradă, își ținea pe o parte pălăria roșie de luntraș și rotindu-și ochii negri îndrăzneți căuta din priviri câte un chip drăgălaș la vreo fereastră. Cu alte cuvinte, avea fără îndoială cea mai însuflețită și veselă inimă din Antiohia.

Mergând el așa într-una din zile, fluierând voios ca pentru sine și zornăind în palmă câțiva bănuți, cu care avea de gând să-și ia un castron cu tocană să mănânce, văzu de cealaltă parte a străzii doi tineri greci pe care îi cunoștea.

— Hei, băieți, strigă el cu voce tare, ce mai faceți?

Cei doi trecură de îndată strada.

— Vino cu noi, îi zise unul dintre ei, care se numea Stefanus. Se întâmplă ceva pe strada Singon, și mergem și noi să vedem.

— Strada Singon! repetă Onesimus, scărpinându-se gânditor în cap. Ce sunt, vrăjitori, jongleri, dansatori? Vin și eu de îndată ce mănânc ceva.

— Lasă mâncarea, îmbucă și tu din mers o bucată de pâine și hai cu noi! De astă dată nu e vorba nici de vrăjitori, nici de jongleri sau dansatoare, ci e ceva cu totul nou!

— Nu putem ști cu adevărat decât dacă vedem cu ochii noștri! Sunt acolo niște iudei, oameni tare stranii,

care spun tot felul de lucruri și fac minuni în numele unui anume Chrestos, învățătorul lor.

— Deci, până la urmă, tot magicieni sunt, spuse Onesimus, plesnind triumfător din degete. Știam eu!

— Ce știai?

— Am adus eu cu barca, în josul râului, acum șase luni, niște iudei. Erau oameni de treabă și chiar mi-au zis să-i caut pe strada Singon, dar, pe Apollo, recunosc că am uitat cu totul de ei!

Între timp ajunseră la fața locului. Era o uliță îngustă, după cum văzu Onesimus dintr-o privire, sufocată de la un capăt la altul de câtă omenire era strânsă acolo. După multe eforturi și îmbrânciri, cei trei greci izbutiră să-și facă loc prin gloată, ajungând la locul în care, înălțat cumva, deasupra capetelor oamenilor, stătea un om. Acesta vorbea încet, dar cu o voce puternică, și felul său liniștit de-a fi dovedea îndeajuns că tot ce spunea era chiar ce-și doreau oamenii să audă.

— Căci dacă veți crede în Iisus Hristos pe Care L-am propovăduit eu vouă, fură cuvintele pe care le auzi mai întâi Onesimus, vă veți face și voi fii ai lui Dumnezeu și împreună-moștenitori ai slăvitei Sale făgăduințe; iar El, Care pentru noi pe Însuși Fiul Său nu L-a cruțat, ne va da toate împreună cu El. Și vă mai spun că El, Care L-a sculat pe Iisus Hristos din morți, va învia întru tocmai și trupurile noastre, căci pentru aceasta a murit și a

înviat Hristos, ca să stăpânească și peste morți și peste vii. Dar, fraților, nu voiesc să fiți în neștiință, că toată răutatea, slujirea la idoli și necurăția din mijlocul vostru trebuie cu totul stărpită; căci nici desfrânații, nici închinătorii la idoli, nici furii, nici lacomii, nici bețivii, nici batjocoritorii, nici răpitorii nu vor moșteni Împărăția lui Dumnezeu, și așa sunteți unii dintre voi. Trebuie, însă, să vă spălați, să vă sfințiți și îndreptați în numele Domnului Iisus Hristos și în Duhul Dumnezeului nostru!

La auzul acestor vorbe, se iscă zarvă în rândul celor ce stăteau în preajma vorbitorului.

— Să plece de aici ticălosul ăsta de iudeu! Vorbește ca un nebun. Noi suntem oameni, nu zei!

— Vrem un semn! Un semn! Începură a zbiera tare de tot câțiva dintre ei. Arată-ne un semn!

— Ce balamuc! bombăni Onesimus plin de nerăbdare. Nu e nimic de văzut aici, ăștia sunt iudeii pe care i-am adus eu în Antiohia cu barca. Hai să mergem!

Și îndată începu a-și face din nou loc cu coatele prin mulțime. Deodată, însă, se opri locului, aruncă iute o privire în urma sa, și chipul său rumen se făcu brusc vânăt, ca de mort. Un bărbat ce stătea în pragul ușii unei case din apropiere, căuta să liniștească mulțimea agitată.

— Vă rog, bunii mei prieteni, zise el cu o voce autoritară, faceți liniște, ca toți care am bătut până aici cale lungă să putem da ascultare acestor cuvinte!

— Creștinii!⁴ Creștinii! strigă batjocoritor o voce. La auzul acestui strigăt se ridică din mulțime un hohot mare de râs, și strigătul fu apoi reluat de peste cincizeci de voci: Creștinii! Creștinii!

Țâșnind din mijlocul acestui freamăt, Onesimus izbuti să iasă în grabă de pe strada Singon.

— Milostive Apollo! bombăni el, umezindu-și buzele albite de spaimă. Oare m-a văzut?

Pentru o clipă rămase așa, nehotărât, privind, pe furie, de jur împrejurul lui cu acea privire îngrozită a animalului prins în capcană, apoi luând colțul și intrând pe o străduță întunecoasă și strâmtă începu a goni nebu-nește către râu, cu strigătele batjocoritoare de „creștini” în urechi, care se auzeau din ce în ce mai slab pe măsură ce fugea.

⁴ Faptele Apostolilor 11, 26.

5	Capitolul XXI	O epistolă
10	Capitolul XXII	Un luntraș din Antiohia
24	Capitolul XXIII	Regele iudeilor
37	Capitolul XXIV	Un izbăvitor puternic
46	Capitolul XXV	Pedeapsa
58	Capitolul XXVI	Trimis mai departe
70	Capitolul XXVII	Lumină neamurilor
79	Capitolul XXVIII	Un trimis al Celui Preaînalt
90	Capitolul XXIX	Chemarea lui Timotei
100	Capitolul XXX	Din Ierusalim în Galatia
108	Capitolul XXXI	În Filipi
122	Capitolul XXXII	Un străin în Atena
136	Capitolul XXXIII	Făcătorul de corturi
149	Capitolul XXXIV	Un negustor din Efes
162	Capitolul XXXV	„Marea Diana a efesenilor!”
174	Capitolul XXXVI	„Disprețuit și cel din urmă dintre oameni...”
186	Capitolul XXXVII	O făgăduință și un jurământ
198	Capitolul XXXVIII	Pavel și Felix
212	Capitolul XXXIX	„Caesarem appelo!”
226	Capitolul XL	În drum spre Roma
241	Capitolul XLI	Gata de jertfă